

การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างไรให้ถูกต้อง
และศึกษาแนววินิจฉัยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง
และการบริหารพัสดุภาครัฐ
เพื่อป้องกันการถูกไต่สวนคดีทุจริตจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

ก่อนได้รับความเห็นชอบวงเงินงบประมาณ หน่วยงาน ของรัฐสามารถดำเนินการในเรื่องใดได้บ้าง

- ➡ 1. หน่วยงานของรัฐอาจเตรียมการจัดซื้อจัดจ้างโดยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง หรือ จะให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งรับผิดชอบในการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอด้วย ตามระเบียบข้อ 21

➤ 2. หลังจากได้รับความเห็นชอบวงเงินงบประมาณที่จะใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถที่จะดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตาม พรบ. + ระเบียบ ได้

➤ 2.1 จัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง ตามพรบ.มาตรา 11

➤ เว้นแต่ แรงดัน/ราชการลับ, วงเงินตามที่กำหนด ขายทอดตลาด, จ้างที่ปรึกษาวงเงินตามที่กำหนด แรงดันที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ, จ้างออกแบบควบคุมงาน แรงดันที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

➤ 2.2 การจัดทำรายงานขอซื้อขอจ้าง ตามระเบียบ ข้อ 22

2.3 เมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐให้ความเห็นชอบ ตามระเบียบ ข้อ 24 แล้ว ให้ดำเนินการตามวิธีการซื้อหรือจ้างไปจนถึงขั้นตอนได้ตัวผู้ขายหรือผู้รับจ้าง เว้นแต่ ขั้นตอนการลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะสามารถก่อกั้นผู้กผันได้ ก็ต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับอนุมัติเงินประจำงวดจากสำนักงานงบประมาณแล้ว

การลงนามผูกพันตามสัญญาหรือข้อตกลงได้ และสัญญาหรือข้อตกลงนั้น ย่อมจะมีผลนับแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป ไม่มีผลย้อนหลัง หากหน่วยงานของรัฐไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอน ถือว่าเป็นการปฏิบัติที่มิชอบด้วยหลักการของระเบียบ

การกำหนดสเปค

- การกำหนดสเปค ต้องคำนึงถึงคุณภาพ เทคนิค และวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุนั้น ห้ามไม่ให้กำหนดใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ เว้นแต่พัสดุที่จะซื้อ/จ้างนั้นมีวัตถุประสงค์ยี่ห้อเดียวหรือต้องใช้อะไหล่ยี่ห้อใด ก็ให้ระบุยี่ห้อได้

-
-
- กรณีมีงานซื้อและงานจ้างอยู่ร่วมกัน ให้ดูวงเงินที่จัดหาว่าอย่างไรมากกว่ากัน “หากสัดส่วนวงเงินการจัดซื้อมีมากกว่างานจ้าง ให้ถือว่าเป็นงานซื้อ”

การแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ

การแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ – ผู้มีอำนาจจะแต่งตั้งคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งก็ได้

การซื้อหรือจ้างแต่ละครั้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ แต่งตั้ง คณะกรรมการซื้อหรือจ้าง เพื่อปฏิบัติตามระเบียบ พร้อมกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของคณะกรรมการแล้วแต่กรณี

- ➡ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์
- ➡ คณะกรรมการพิจารณาผลการสอบราคา
- ➡ คณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีคัดเลือก
- ➡ คณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง
- ➡ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

-
- การรายงานผลของคณะกรรมการ ให้รายงานผลการพิจารณาต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้ามีเหตุล่าช้าให้เสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาขยายเวลาตามความจำเป็น

- องค์ประกอบกรรมการ ประธาน 1 คน กรรมการอย่างน้อย 2 คน (ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐจะแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการร่วมก็ได้ จำนวนกรรมการที่เป็นบุคคลอื่นต้องไม่มากกว่าจำนวนกรรมการ) คุณสมบัติกรรมการ ต้องเป็นผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับงานนั้น ๆ
- องค์ประชุม / มติที่ประชุม กรรมการต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และประธานต้องอยู่ทุกครั้ง
- ประธานและกรรมการออกเสียงคนละหนึ่งเสียง มติกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก ยกเว้นกรรมการตรวจรับให้ถือมติเอกฉันท์
- หากประธานไม่สามารถเข้าร่วมได้ ให้แต่งตั้งประธานคนใหม่
- หากกรรมการคนใดไม่เห็นด้วย ให้ทำความเห็นแย้ง

การมีส่วนได้เสียในเรื่องที่ประชุม

- ➡ 1. เป็นคู่กรณีเอง
- ➡ 2. เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส
- ➡ 3. เป็นญาติ คือบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้อง-ลูกพี่ลูกน้อง นับ 3 ชั้น ถ้าเป็นญาติที่เกี่ยวข้องทางแต่งงานนับ 2 ชั้น
- ➡ 4. เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้พิทักษ์ ผู้แทนหรือตัวแทน
- ➡ 5. เป็นเจ้านี้ ลูกหนี้ หรือนายจ้าง

-
- บุพการี คือ ญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป คือ บิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย ทวด
 - ผู้สืบสันดาน คือ ญาติสืบสายโลหิตโดยตรงลงมา คือ ลูก หลาน เหลน ลื้อ
 - พี่น้อง คือ ญาติผู้พี่หรือน้องร่วมสายโลหิตเดียวกัน หรือพ่อเดียวกัน หรือแม่เดียวกันก็ได้

การเสนอราคาผิด

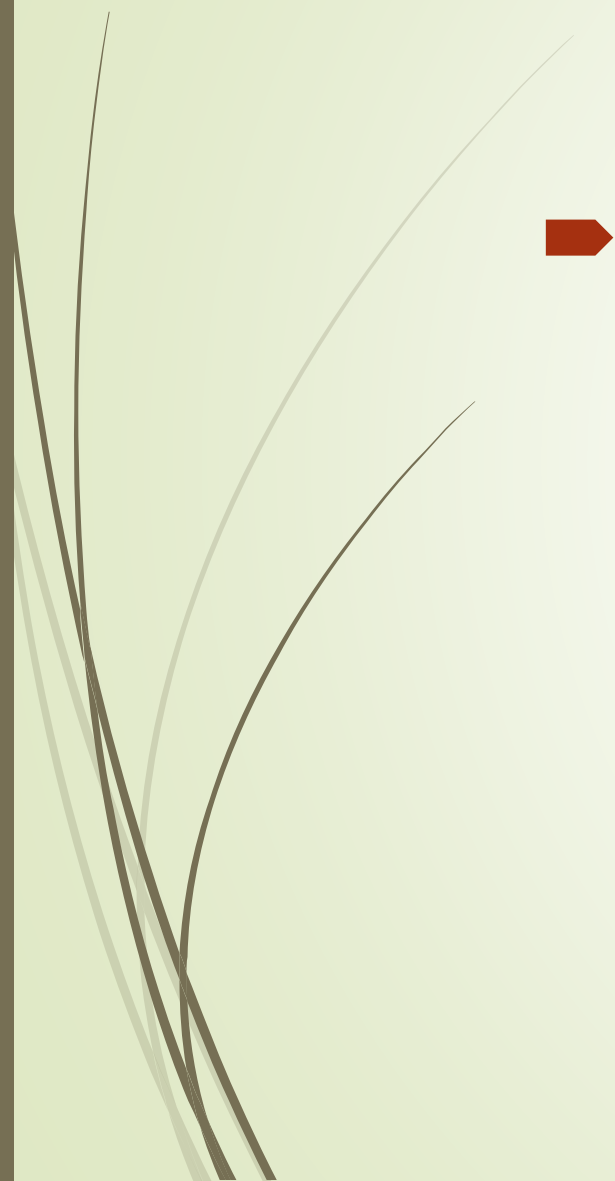
■ การเสนอราคาผิด เสนอราคาต่ำกว่าวงเงินงบประมาณมาก

จนคาดหมายได้ว่าไม่อาจจัดซื้อได้ ซึ่งตามเงื่อนไขการเสนอราคา (ตามใบเสนอราคา) ข้อ 9 ระบุ ข่าพเจ้าได้ตรวจทานตัวเลขและตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่ได้ยื่นพร้อมใบเสนอราคานี้โดยละเอียดแล้ว และเข้าใจดีว่า ผู้ซื้อไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ ในความผิดพลาดหรือตกหล่น

-
-
- ▶ แต่ตามเอกสารประกวดราคา ข้อ 5.6 วรรค 2 ในกรณีที่ผู้ยื่นเสนอราคาต่ำสุด จินคาดหมายได้ว่าไม่อาจดำเนินงานตามเอกสารประกวดราคา ได้ คณะกรรมการ ฯ จะผู้ยื่นนั้นชี้แจง แสดงหลักฐานที่ทำให้เชื่อได้ว่าผู้ยื่นสามารถดำเนินงานตามเอกสารประกวดให้เสร็จสมบูรณ์ หากคำชี้แจงรับฟังได้ ผู้ซื้อมีสิทธิ์จะไม่รับข้อเสนอหรือราคาได้

■ การเสนอราคาเกิน ร้อยละ 10 ให้ยึดทศนิยม 2 ตำแหน่ง

-
-
- การซื้อโดยวิธีคัดเลือก/เจาะจง จัดทำหนังสือเชิญผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานกำหนด

ปปช. มีอำนาจ/หน้าที่

- ▶ ไต่สวนและมีความเห็น กรณีมีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
- ▶ ไต่สวนและวินิจฉัยว่า จนท.รัฐ ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

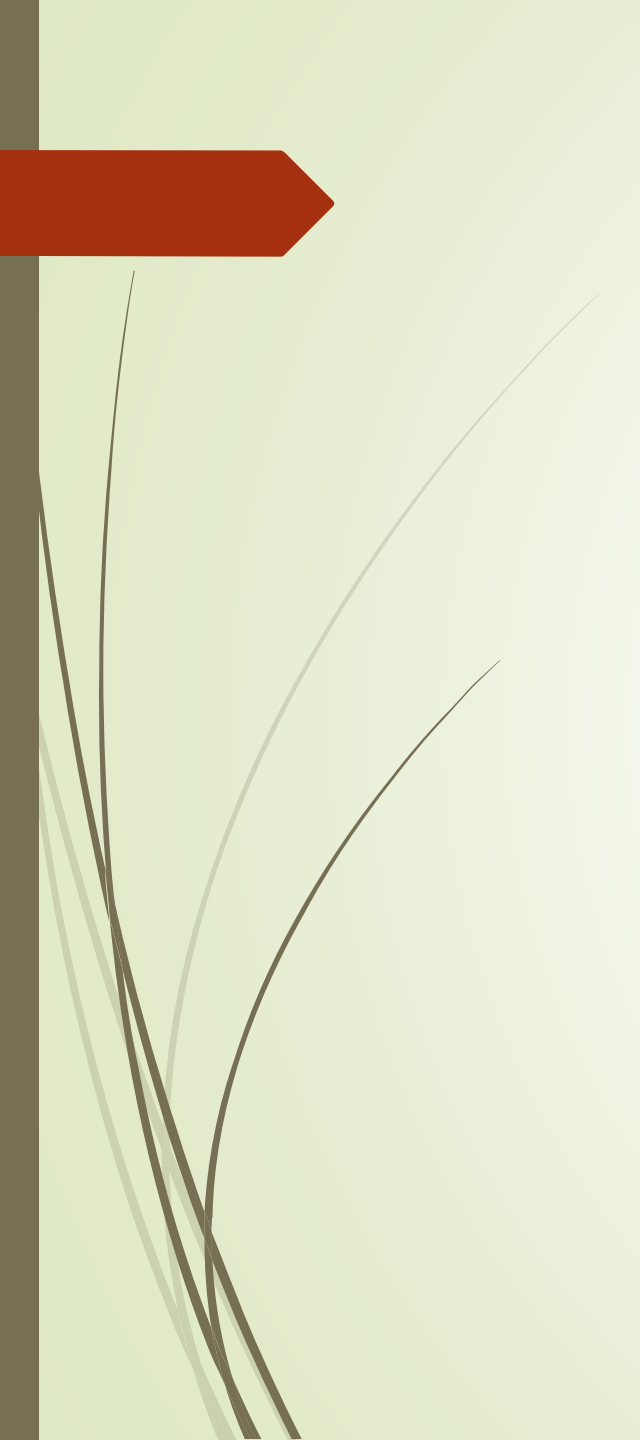
ทูลจิตต่อน้ำที่ คือ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งใน
หน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้
ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหน้าที่ ทั้งที่ไม่มีหน้าที่หรือตำแหน่งนั้น เพื่อแสวงหา
ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

-
-
- ➡ ร่ำรวยผิดปกติ มีทรัพย์สินมากผิดปกติ เพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมายว่ามาจากการปฏิบัติหน้าที่

การทุจริตในการจัดซื้อ

- ➡ 1. การคิดริเริ่มเอื้อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้ใดผู้หนึ่ง
- ➡ 2. ขั้นตอนการอนุมัติ มีการเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์ในการเซ็นอนุมัติ
- ➡ 3. เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือแต่งตั้งผู้มีส่วนได้เสียเป็นพรรคพวกที่ตนเองควบคุมได้
- ➡ 4. กำหนดสเปคเอื้อผู้ขายรายใดรายหนึ่ง

-
- ➡ 5. กำหนดราคากลางสูงการมาตรฐานราคากลางหรือราคาท้องตลาด
 - ➡ 6. การส่งประกาศหรือปิดประกาศ ส่งให้เฉพาะบางกลุ่มที่มีผลประโยชน์
 - ➡ 7. การซื้อ แบ่งซื้อแบ่งจ้าง ราคาสูงเกินความเป็นจริง เรียกรับผลประโยชน์
 - ➡ 8. ตรวจรับงานไม่ถูกต้อง ไม่ได้รับพัสดุหรืองานจ้างยังไม่เสร็จ
 - ➡ 9. พัสดุที่ซื้อราชการไม่ได้รับประโยชน์ สินค้าไม่มีคุณภาพ ใช้งานไม่ได้ ไม่คุ้มค่า

ตัวอย่างการทูลงการในการจัดซื้อ

การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง

- ▶ แบ่งซื้อแบ่งจ้าง เช่น การสร้างถนนให้ไม่ได้ต่อเนื่องกัน มีความยาว 1,000 เมตร โครงการที่ 1 ยาว 400 เมตร โครงการที่ 2 ยาว 200 เมตร โครงการที่ 3 ยาว 400 เมตร แต่ของงบประมาณ โครงการที่ 1 และ 3 ก่อน ส่วนโครงการที่ 2 ไว้ของงบประมาณปีหน้า เพราะถ้าของงบประมาณในปีเดียวกันวงเงินจะเกิน 5 แสนบาท ต้องประกาศเชิญชวน มีการแข่งขัน ถ้าแยกจ้างก็ทำให้ผู้มีอำนาจสั่งซื้อเปลี่ยนแปลง และวิธีการจัดหาเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง อาจเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดซื้อ

การกำหนดสเปคเพื่อผู้ขายบางราย

- กำหนดสเปคเพื่อผู้ขายบางราย หลักการพัสดุ คือ โปร่งใส เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เช่น การจ้างก่อสร้าง มีการระบุใน TOR ว่า ต้องเป็นมีบริษัทตั้งอยู่ภายในจังหวัดที่ก่อสร้างเท่านั้น ชัดขวางและกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือการระบุสเปคนอกเหนือบัญชีครุภัณฑ์สำนักงบประมาณ ส่งผลให้มีผู้ยื่นข้อเสนอรายเดียว หรือการใช้เกณฑ์ราคา+เกณฑ์คุณภาพ กับพัสดุที่ไม่ซับซ้อน เช่น การซื้อกล่องวงจรปิด เพื่อจะได้ให้คะแนนผู้ขายรายที่ต้องการมาก

อำนาจเหนือแรงด่วน กรณีพิเศษ มีความซับซ้อนที่เป็นเท็จ หลีกเลี่ยงการแข่งขันราคา

- ▶ อำนาจเหนือแรงด่วน กรณีพิเศษ มีความซับซ้อนที่เป็นเท็จ หลีกเลี่ยงการแข่งขันราคา เช่น การใช้เกณฑ์ราคา+เกณฑ์คุณภาพ กับพัสดุที่ไม่ซับซ้อน เช่น การซื้อกล่องวงจรปิด เพื่อจะได้ให้คะแนนผู้ขายรายที่ต้องการสูงกว่ารายอื่น

ผู้รับจ้างดำเนินงานก่อนหรือส่งของก่อนดำเนินการ

- ผู้รับจ้างดำเนินงานก่อนหรือส่งของก่อนดำเนินการ พรบ. ระบุว่า ก่อนลงนามในสัญญา หน่วยงานของรัฐอาจประกาศยกเลิกการจัดซื้อจ้างที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้ ในกรณีดังนี้
 - ไม่ได้รับงบประมาณหรืองบประมาณไม่เพียงพอ
 - มีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือมีส่วนได้เสียกับผู้เสนอราคารายอื่น
 - ขัดขวางการแข่งขันราคา หรือสมยอมราคา
 - หากดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างต่อไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายกับหน่วยงานของรัฐหรือ ต่อสาธารณะประโยชน์

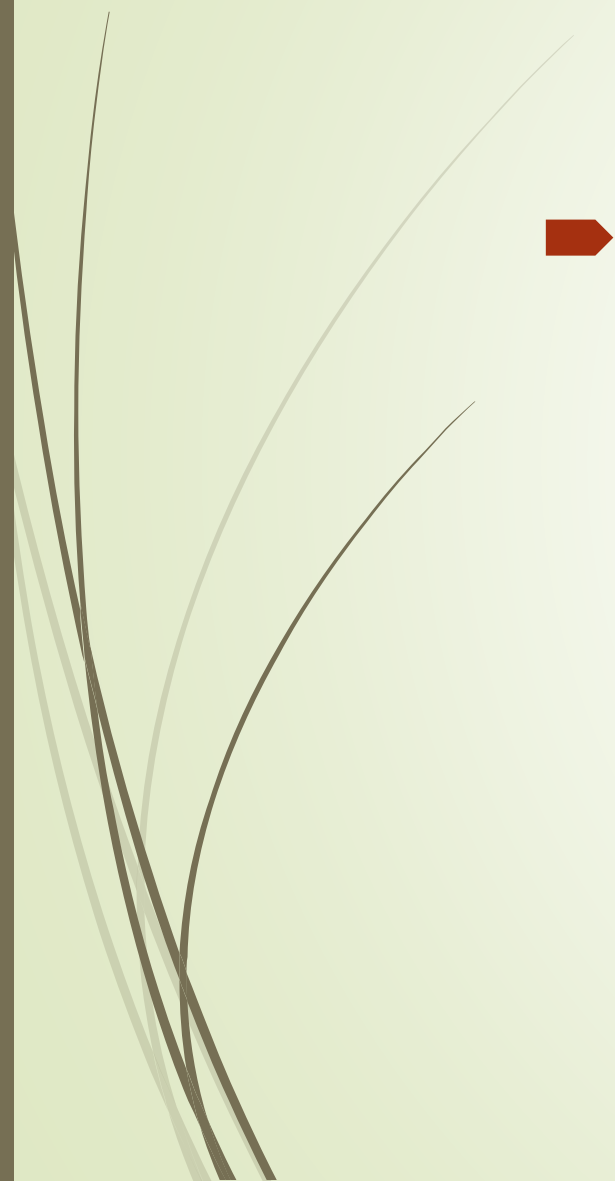

ฮั้วประมูล/สมยอมราคา

- ฮั้วประมูล/สมยอมราคา จะทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณจำนวนมาก เพราะต้องนำเงินส่วนหนึ่งไปจ่ายตามข้อตกลงที่ฮั้วไว้ หรือได้งานที่มาตรฐานลดลงเพื่อประหยัดต้นทุน

➡ ซื้อราคาสูงกว่าความเป็นจริง

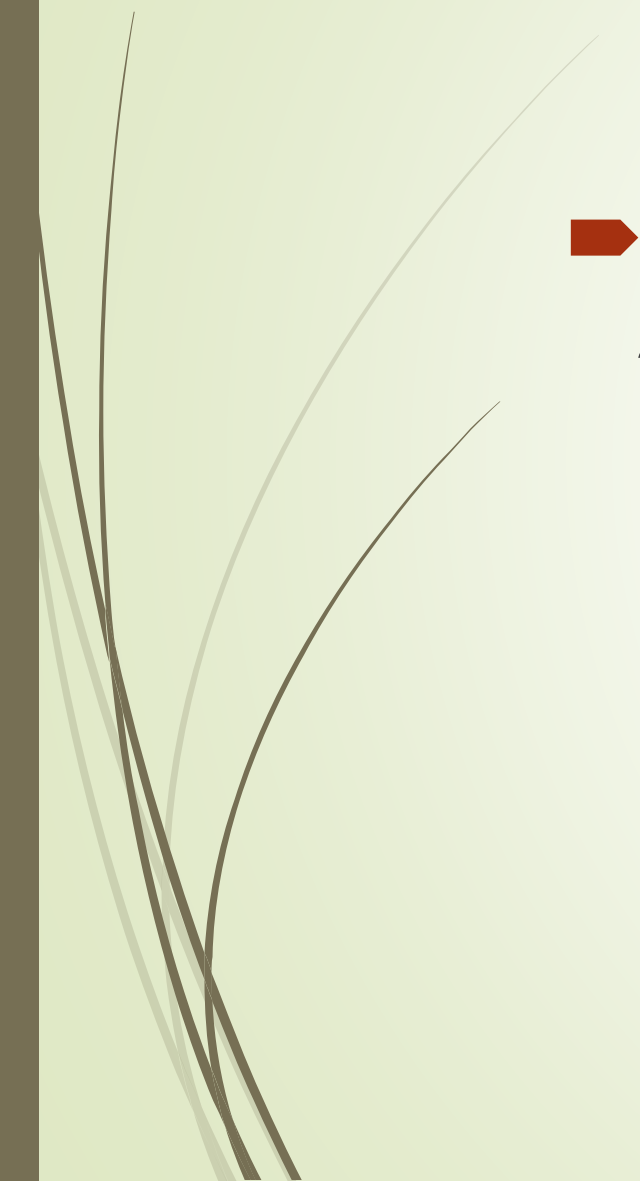

เป็นผู้มีส่วนได้เสีย

- มีความสัมพันธ์กันในเชิงบริหาร ผู้จัดการ หุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการ ผู้บริหาร ที่เสนอราคาในคราวเดียวกัน
- มีความสัมพันธ์กันในเชิงทุน เป็นหุ้นส่วนในห้าง ฯ หรือถือหุ้นไม่จำกัด ความรับผิด หรือเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ที่เสนอราคาในคราวเดียวกัน
- มีความสัมพันธ์กันในลักษณะไขว้กัน ระหว่างเชิงบริหาร กับ เชิงทุน

■ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เช่น เรื่องที่ควรใช้เกณฑ์ราคาอย่างเดียว กลับใช้
เกณฑ์ราคา+เกณฑ์คุณภาพ

-
-
- ทำเอกสารเท็จ แก้ไขสัญญาแล้วรัฐเสียเปรียบ เช่น การงด ลด ค่าปรับ
การขยายระยะเวลาของสัญญา โดยไม่มีเหตุอันควร

■ ควบคุมงานไม่ถูกต้อง / ตรวจรับเท็จ ไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้าน
นั้น ๆ